

Snacka om brott – en podd från Brå

Nationella trygghetsundersökningen 2020

(21 december 2020)

Medverkande: Maria Molin, projektledare, Brå; Sofie Lifvin, utredare Brå; Anita Heber, kriminolog, Stockholms universitet samt Manuel Firpo, biträdande lokalpolisområdeschef, Södermalm.
Programledare: Willy Silberstein.

SPEAKER: Hur är det med utsattheten för brott? Och inte minst, oron för att drabbas av brott? Och hur står det till med förtroendet för polisen? I det här avsnittet av "Snacka om brott" från Brå, diskuteras den Nationella trygghetsundersökningen 2020. Programledare är Willy Silberstein.

WILLY: Välkomna till Brås podd "Snacka om brott". Och idag ska vi prata om den Nationella trygghetsundersökningen som Brå gör. Och jag ska informera om att just idag träffas vi inte fysiskt av pandemi-skäl, utan vi gör detta via Zoom. Vi tror inte att det kommer att märkas, men nu har vi ändå sagt det. Och de som är med idag, det är Maria Molin och Sofie Lifvin, utredare på Brå, det är Anita Heber som är kriminolog och det är också Manuel Firpo, biträdande lokalpolisområdeschef på Södermalm. Och till er sistnämnda återkommer jag inom kort. För nu vänder jag mig till Maria och Sofie – någon av er, vi har inte gjort upp det här i förväg – men i några ord bara: vad är den Nationella trygghetsundersökningen?

MARIA: Då tar jag, Maria, ordet. Nationella trygghetsundersökningen är en årligen återkommande surveyundersökning. Den genomförs med hjälp av post- och webbenkäter som skickas ut till ett slumpmässigt urval av 200 000 personer per år, i befolkningen 16–84. De här personerna får besvara frågor om deras erfarenheter av att utsättas för brott, otrygghet och oro för brott, förtroende för rättsväsendet och även om deras erfarenheter av kontakter med rättsväsendet, om de uppger att de polisanmält något brott som de utsatts för de senaste tre åren.

- WILLY: Och då frågar jag dig, Sofie, är det någonting som sticker ut, som är speciellt...Ni har mängder av resultat, jag vet det, men är det någonting som du tycker sticker ut lite?
- SOFIE: Ja, men det som vi har sett i den senaste undersökningen, det är ju då att vi ser en liten generell ökning vad gäller frågor om otrygghet och oro för brott. Och tydligast ser vi då en ökning vad gäller oro för brottsligheten i samhället. Där är det en ökning med fyra procentenheter sedan förra året.
- WILLY: Det är alltså inte att man har blivit utsatt, utan man är orolig för... att det allmänt är att man tycker sig se mer brottslighet i sin omgivning?
- SOFIE: Ja, precis. Och utöver det så kan vi framför allt se en ökning de senaste åren bland unga män i åldern 16–19 år. Där har vi sett en ökning under de senaste åren vad gäller deras oro över brottsligheten i samhället, deras uppfattning om att brottsligheten har ökat över tid, och sedan då deras oro för att utsättas för personrån.
- WILLY: Och Maria, får jag fråga dig, jag anar att du kanske inte helt säkert vet men, vad kan det bero på att just yngre män haft en ganska märkbar ökning av oro i den här gruppen?
- MARIA: Ja, NTU är ju inte designad för att svara på den typen av frågor, men man kan ju kanske tänka sig att exempelvis den här ökade oron för personrån hänger ihop med att det också är allt fler som uppger att de utsatts för de brotten. Och att media rapporterat om ganska otäcka rån mot just unga män, särskilt rån med inslag av exempelvis våld och förnedring.
- WILLY: Mm. Och Sofie, är du förvånad över att det är en ganska märkbar ökning i den här gruppen?
- SOFIE: Jag vet inte om jag skulle säga förvånad, men det är ju svårt för mig att säga om folk ska känna sig otrygga eller inte. Men jag vill också säga att jag såklart har förståelse för om folk känner sig otrygga. Att känna sig otrygg och orolig för att utsättas för brott kan ju bero på en mängd olika

orsaker. Oavsett vad orsakerna är så är det ju något vi måste ta på väldigt stort allvar.

WILLY: Och Maria, för att fortsätta på genusspåret här, även bland kvinnor är det fler kvinnor som känner sig otrygga. Berätta.

MARIA: Jamen, exakt. Det är ju så att även om vi ser att just de unga männen är en grupp som ökat särskilt mycket vad gäller otrygghet och oro, så är det viktigt att peka på att fortfarande är det kvinnor som känner störst otrygghet och oro för brott, och det har vi sett i varje mätning. Särskilt stora är de här skillnaderna när det gäller otrygghet vid utevistelse och oro för att utsättas för sexualbrott. Och vi ser också att det är de yngsta och de äldsta åldersgrupperna bland kvinnor, som känner otrygghet och oro.

WILLY: Och det här, har jag läst mig till, leder också till att man ändrar sitt liv? Inte dramatiskt men ändå, att man gör vissa val utifrån den här upplevda oron, eller hur?

MARIA: Ja, absolut. Det är ju dubbelt så många kvinnor som män i den här undersökningen, som exempelvis väljer en annan väg eller ett annat färdstätt för att de känner sig oroliga. Och det är ju en väldigt allvarlig konsekvens av oron för att utsättas för brott. Som då främst drabbar unga kvinnor men i förlängningen så är det här ett problem för oss alla om vi ska ha ett jämställt samhälle.

WILLY: Du säger att det är allvarligt, varför är det en allvarlig konsekvens av den här oron?

MARIA: Oron leder till att man begränsar sitt vardagsliv. Det är någonting som rättsväsendet måste arbeta med och det är ju ett kriminalpolitiskt mål, att vi ska minska otryggheten.

WILLY: Sofie, vi ser också...det finns ju en massa siffror att botanisera bland i den här undersökningen och polisens arbete har ju diskuterats mycket i media på senare tid och det skrivs till exempel att det är ont om poliser, men likaväl så ökar förtroendet för polisen. Hur ser det här ut?

- SOFIE: Under 2017 så kunde vi se en tydlig minskning vad gäller bland annat förtroendet för polisen, men efter det har vi sett en väldigt tydlig ökning de senaste åren. Vad det här beror på kan ju ha en mängd förklaringar, vilket är något som NTU egentligen svarar på, men en anledning skulle kunna vara att det för några år sedan rapporterades väldigt negativt om polisen i media, i samband med omorganisationen av myndigheten. Det här ser inte vi i samma utsträckning längre.
- WILLY: Det kanske är svårt att svara på, men är det en viktig siffra? Att förtroendet för polisen ökar ganska märkbart?
- SOFIE: Det är absolut positivt att vi ser en tydlig ökning vad gäller förtroendet för polisen. Vi har sett en ökning på 12 procentenheter de senaste tre åren. Det är ju absolut positivt.
- WILLY: Maria, jag tänkte fråga dig också: Andelen som utsatts för sexualbrott har minskat. Kan du kort utveckla det?
- MARIA: Ja, det stämmer. Andelen som uppger att de utsatts för sexualbrott ökade tydligt från 2012 till 2017, men sen har det skett ett trendbrott och nivån har istället minskat i de senaste två mätningarna. Men det är också viktigt att komma ihåg att andelen ligger fortfarande på en betydligt högre nivå än i början av mätperioden.
- WILLY: Och nu har ni säkert inte mätt det heller, men jag frågar dig ändå, Maria: Har ni några teorier om varför siffrorna går ner i den här frågan?
- MARIA: Det är tyvärr inget som jag kan svara på utifrån den här undersökningen.
- WILLY: Ok, vi ska snart vända oss till andra här i panelen, men jag frågar Sofie; unga män utsätts oftare för personrån under senare år, det är en trend. Kan du konkretisera? Vad handlar det här om?
- SOFIE: Ja, vi har ju under några års tid nu sett att unga män uppger att de utsätts för personrån i större utsträckning än tidigare. Vi kan samtidigt se att oron för personrån i den här gruppen ökar. Och på tre år så ser vi

att andelen unga män som uppger att de utsatts för personrån, har mer än fördubblats, från 2,5 procent till 5,9 procent. Det kan ju såklart vara en delförklaring.

WILLY: Det blir så lätt att vi pratar om procentenheter, men kan du säga i antal; hur många män är oroliga för att utsättas för personrån, ungefär?

SOFIE: Först så vill jag bara betona att vi anser att andel är ett mer rättvisande mått på utsatthet, eftersom måttet "antal" är så beroende av befolkningsstorlek. Men, som jag nämnde så var det 5,9 procent av de yngsta männen som uppgav att de utsatts för personrån. Det här skulle då motsvara strax under 17 000 personer, om det "skattas om" till antal utsatta.

WILLY: Ja. Till sist innan vi går vidare, Maria, vi är ju mitt inne i en mycket svår pandemi. Tror du att pandemin kommer att påverka de här frågorna vi diskuterar idag?

MARIA: Nu har vi ju utgått mycket från den senaste undersökningen, NTU 2020, och den pågick mellan januari till april, vilket innebär att den senare delen har genomförts under covid-19-pandemin. Vi har gjort lite analyser på materialet, och det finns inga indikationer på att pandemin ska ha påverkat resultaten för NTU 2020. Även om man såklart aldrig kan veta säkert. Utöver detta så kommer vi också att inkludera frågor om covid-19, till ett slumpmässigt urval av de som besvarar NTU 2021. Där kommer vi bland annat ställa frågor om utsatthet i hemmet under pandemin. Och det här gör vi delvis för att få hjälp att tolka resultaten i NTU, utifrån pandemin.

WILLY: Bara det faktum att vi inte rör oss lika mycket i utomhusmiljöer, bör ju påverka rätt många av de här frågorna, eller hur?

MARIA: Ja, det skulle kunna vara så.

WILLY: Framtiden får utvisa detta. Tack så här långt, till er båda från Brottsförebyggande rådet, Maria och Sofie. Nu, Anita Heber, docent i kriminologi vid Stockholms universitet. Du har suttit här och varit

tvungen att vara tyst i 10 minuter, det kan inte ha varit lätt. Men nu är din chans här. Väldigt kort, vad jobbar du med?

ANITA: Jag skrev en gång i tiden en avhandling om just rädsla för brott, och tittade på vad det påverkas av. Sen har jag också undervisat i snart 15 år i ämnet viktimologi, om brottsoffer. Och också lett en del studier som handlar om brottsoffer, men kanske lite mer ovanliga brottsoffer. Eller egentligen så är de väldigt vanliga för de utsätts för mycket brott, men vi pratar inte om dem som brottsoffer, nämligen kriminella.

WILLY: Ja. Och du har ju, som du själv just sa, bland annat tittat mycket på rädsla för brott. När du, med den stora kompetens du har på området, tittar på den Nationella trygghetsundersökningen, vad går igenom ditt huvud? Vad tänker du?

ANITA: Jag tänker att ganska mycket ändå är stabilt när man tittar på lång sikt. Och stabilt när det gäller utsatthet och oro för brott. Det är de saker jag brukar fokusera på, även om det finns så mycket annat att titta på. Därför är det så bra att den gått ett antal år nu. Då kan man också se utvecklingen, se mindre förändringar men åter igen så tänker jag att det är hyfsat stabilt kring de flesta mätningar.

WILLY: Och även om det är hyfsat stabilt, som du säger, är det någonting som du tycker sticker ut, som du reagerar på när du har botaniserat bland alla dessa siffror?

ANITA: Det jag tänkte på när jag tittade på den igen, inför det här samtalet, det var just det här att det är så himla stor andel av befolkningen som tror att brotten har ökat. Det är i och för sig ingen siffra som förändras under den här perioden något nämnvärt men, det är ändå kring 80 procent, kanske lite mer till och med, som tror att brotten har ökat kraftigt eller ökat något.

WILLY: Och där kan man säga att det är egentligen...fel? Brotten har inte ökat på det sätt som människor upplever? Utan det är en större oro, är det vad det handlar om, tror du?

ANITA: Ja, kanske...Men det finns ju det här uttrycket "det var bättre förr" och man tänker tillbaka på det och minns det som att det VAR bättre förr och att det har blivit värre nu. Och vi har också ibland ett samtalsklimat som driver på det här i samhället. Man lyfter fram brottsligheten och det händer ju saker hela tiden. Det sker brott konstant som vi påminns om. Och nya, en hel del förfärliga brott också, som liksom "sätter tonen" och som gör att folk blir oroliga. Jag tänker till exempel på det här med skjutvapen och sprängningarna som vi har, att det skrämmer upp människor.

WILLY: Och det skrämmer upp oss så att vi kanske inte bara är rädda för sprängningar utan att vi allmänt känner oss mer otrygga inför en rad möjliga brott, eller hur?

ANITA: Absolut, det stämmer. Och just det här att.. otryggheten är ju lite knepig för den hänger ju inte bara ihop med brottsligheten, utan där handlar det om att vi påverkas av en mängd olika saker som gör oss mer otrygga. Samtalsklimatet är också något man brukar lyfta fram; hur vi pratar om brott.

WILLY: Ja. Och även om det inte alltid finns en saklig grund, så bara det faktum att vi är mer oroliga är ju för individen negativt och kanske ibland, riktigt negativt, eller hur?

ANITA: Ja, det kan det vara. Sen får man väl komma ihåg också att de flesta är inte väldigt oroliga av sig, utan att man ändå känner sig lugn. Men såklart, oro kan vara ett stort problem för en viss andel i befolkningen.

WILLY: Om man pratar mycket om att unga män är oroliga, spås den här oron på då, så att de blir ytterligare oroliga? Kan man säga så?

ANITA: Ja, det stämmer. Vi har ju ändå debatterat och lyft fram just personrån mot unga män. Det är någonting vi diskuterat mycket i media och i politiken, och sen ser vi från NTU att det är någonting som faktiskt har ökat. Så det går absolut att förstå att en högre andel unga män blir oroliga för det här, även om oron fortfarande är låg. Och man vet också,

från forskningen, att när det är en viss typ av brottslighet som riktas mot en specifik grupp, ofta pratar man om sexualbrott mot kvinnor och liknande, hatbrott mot homosexuella. Men då vet man att det är en högre andel i den gruppen som blir mer rädda också, specifikt för det brottet.

WILLY: Och för att ytterligare illustrera det, tänkte jag på i början av pandemin; då kändes det som att sprängningar och skjutningar, det finns knappt för media rapporterade inte om det. Det förstärker väl din bild? En lite ledande fråga, men ändå, vad säger du?

ANITA: Vi påverkas ju av vad media rapporterar om, så är det ju.

WILLY: Nu ställer jag en fråga som du inte kan veta svaret på, men du jobbar ändå mycket med de här frågorna. Tror du att oron för brottslighet, om debatten fortsätter som den ser ut nu, kommer oron att öka, tror du?

ANITA: Jag tror att det finns en sådan risk. Vi har flera partier som driver frågor om lag och ordning, och driver det på ett ganska alarmistiskt och populistiskt sätt. Man lyfter fram brott som ett stort problem. Sen ser vi också ökade klyftor i samhället, som man också vet, påverkar människors oro, och som också kan kanaliseras i ett fokus på just brottsligheten.

WILLY: Jag tror vi ska komma tillbaka, vi ska ha ett gemensamt samtal på slutet just där vi pratar om brott. En sista fråga till dig innan jag går vidare Anita. Åter igen; pandemin härjar där ute, ser du att det kommer att påverka de här frågorna framöver?

ANITA: Det jag har tänkt på när det gäller pandemin, är två saker kanske fram för allt. Det första är det här med alkoholkonsumtionen som man vet, inom kriminologin, är starkt kopplad till våldsbrottsligheten. Och jag tänkte att alkoholkonsumtionen kanske hade gått upp för det har jag hört genom Systembolaget att de säljer mer alkohol. Men sen kollade jag upp det här och CAN säger att totalt sett så har faktiskt alkoholkonsumtionen sjunkit ganska mycket, 7 procent. För att man

inte längre konsumerar alkohol på restauranger eller för in alkohol. Så det, tänker jag, kommer att påverka våldsbrottsligheten.

WILLY: Och det kommer påverka på ett bra sätt då, för att ju mindre människor dricker, desto mindre är risken för brottslighet, eller hur?

ANITA: Precis. Däremot så har vi ju debatterat det här med våld i hemmet, våld i nära relationer, våld mot barn i hemmet. Och det tror jag också stämmer, och här kan man ju bara spekulera, men i och med att folk håller sig mer hemma så finns det såklart en risk för att utsattheten i nära relationer, inklusive barn, ökar.

WILLY: Anita Heber, stort tack till dig så här långt. Då ska vi gå över till Manuel Firpo, som är t f biträdande lokalpolisområdeschef på Södermalm. Vad säger du om den här Nationella trygghetsundersökningen?

MANUEL: Egentligen är jag inte förvånad, utan det här har vi sett över tid att utvecklingen med en ökad oro har skett. Och det här med att unga män oroar sig för att bli utsatta för brott, går väl hand i hand, skulle jag vilja säga. Utifrån ungdomsrånen som har skett ganska mycket sista åren, så.. jag är inte förvånad men samtidigt glad att tilliten ökat så pass mycket.

WILLY: Det förstår jag. Men utifrån vad du ser, tycker du att det finns fog för att till exempel unga män ska känna sig mer oroliga? Har det blivit tuffare?

MANUEL: Det beror nog på bland annat var du bor...

WILLY: Men ta där du jobbar, Södermalm i Stockholm.

MANUEL: Om man tittar på Södermalm kan man säga att relativt många har hög socioekonomisk status. Har air pods, dyra mobiler och såna saker, vilket gör att de blir attraktiva för rånare. På så sätt kan det finnas fog för det. Sen skulle jag säga, att bli utsatt för brott på Södermalm kopplat till just de här brotten är en ganska låg risk. Det är inte jättemycket. Det är klart, risken finns ju om du går runt med dyra saker.

WILLY: Risken finns att bli rånad om man går runt med dyra saker som air pods och dyra prylar, som telefoner till exempel?

- MANUEL: Ja, exakt.
- WILLY: Men rent allmänt då, Manuel, tycker du att...någon som går runt en lördag kväll på Södermalm – och jag fattar att det finns en rad olika situationer, men generellt – går man omkring en lördag kväll på Södermalm så ska man vara rätt orolig?
- MANUEL: Nej, det ska man inte vara. Verkligen inte. Men jag tänker så här, man ska ändå tänka sig för lite var man går, att man har med sig det i bakhuvudet. För det finns alltid platser, mörka gränder där det inte är så mycket folk, att man ändå tänker på var man ska röra sig. Men generellt sett när man går runt på Södermalm så behöver man absolut inte vara rädd.
- WILLY: Förutom rån, vilka typer av brott ser du och dina kolleger mest på Södermalm?
- MANUEL: Vi har en så kallad "city-problematik" och då är det våld på allmän plats, vi har narkotikabrottslighet. Hos oss är det ganska mycket inbrott i källare som förekommer, cykelstölder ökar och har gjort i flera års tid. Det skulle jag nog säga är de vanligaste brotten för boende och besökare på Södermalm.
- WILLY: Och du hann ju redan i inledningen skryta lite, och det är helt okej för din yrkeskår polisen. Ni får ökat förtroende av de tillfrågade i den här undersökningen. Är du förvånad?
- MANUEL: Både och, skulle jag säga. Generellt sett så är ju samhällsdebatten ändå ganska hård med skjutningar som pågår och många politiker uttrycker att de vill se hårdare tag, och såna saker, att vi inte får bukt med skjutningar. Ser man objektiv så kanske inte förtroendet skulle vara jättehögt, men när vi är i kontakt med medborgare så har de ett högt förtroende för oss. Vi är nära dem och träffar dem dagligen och jag tror det är det som avspeglas.
- WILLY: Samtidigt hör man ju många säga att om de vill anmäla ett brott är det jättelånga köer innan man kommer fram till polisen, och när man väl

gör det, är inte alltid intresset på topp från dem som tar emot en anmälan. Vad säger du om det?

MANUEL: Det har varit lite svårigheter ibland att komma fram på 114 14, sen utökar vi ju möjligheten via polisen.se, så det blir bättre och bättre. Självklart är det första mötet med polisen det viktigaste. När man träffar våra patruller ute så får man ändå en bra upplevelse och ett bra bemötande.

WILLY: Och debatten – jag menar inte att du ska gå in i en politisk debatt – men utifrån dina erfarenheter, om ni var fler poliser, skulle det göra stor skillnad, tror du, i trygghet på gator och torg?

MANUEL: Det skulle det nog göra, det går ju hand i hand, skulle jag säga. När vi lägger fokus på ett speciellt område, utifrån den aktuella lägesbilden som säger att vi behöver vara där, så märker vi att brotten minskar och folk börjar röra sig mer dit, så absolut, det finns ett samband med det. Vi skulle kunna vara mer närvarande exempelvis i skolor, på vissa torg, som vi normalt sett kanske inte kan vara just nu.

WILLY: Tack så här långt, även till dig, Manuel Firpo. Nu har ni alla kunnat avnjuta varandras tankar. Ska vi börja hos Maria och Sofie; det har ju poppat upp lite grand under samtalet, sättet som vi pratar om brottslighet är viktigt för hur vi upplever brott och för klimatet i de här frågorna. Vad är dina tankar kring det?

SOFIE: Vi får ju ofta frågor om varför otryggheten eller oron ökar, varför det ser ut som det gör, är den kopplad till risken att utsättas för brott? Och precis som det tidigare har sagts här, så kan det delvis bero på hur klimatet ser ut och vilka typer av brott som det rapporteras mycket om i media. Sen ska man ju också komma ihåg att de allra flesta utsätts *inte* för brott, och det är något som vi kan se i NTU.

WILLY: Anita, du var inne på det. Debatten är ju politiskt rätt polariserad och det här får en konsekvens även ute hos oss medborgare, hur vi uppfattar trygghet och brist på trygghet, eller hur?

ANITA: Ja, så är det. Och det är det som är det knepiga när man ska diskutera brott och otrygghet. På ett sätt är det lite så att ju mer vi pratar om det, det finns i alla fall en risk, att desto mer oroliga blir människor.

WILLY: Samtidigt säger politiker som diskuterar det här, och inte minst de som är kritiska till gällande ordning, att vi kanaliserar bara människors oro och det är alldeles för få som lyssnar på den oron. Vad säger du om det?

ANITA: Hur menar du kanaliserar?

WILLY: De menar att vi vet att den där oron finns där ute bland medborgarna, men de andra partierna lyssnar inte som vi gör och vi bara återger deras tankar.

ANITA: När man tittar i andra studier, exempelvis SCB, som har frågat om också andra saker än brott, då ser man att människor är inte bara oroliga för brott, och igen då, de flesta är inte heller oroliga. Men de som *är* oroliga, är också oroliga för sin egen hälsa, för sjukdomar, för ekonomin, för barnen, att de ska bli mobbade. Det är som ett slags "orospaket" där oro för brott är *en* del i det hela. Den här oron för olika saker, påverkar varandra. Människor som är oroliga har kanske låg inkomst, få sätt att påverka sina liv. Man kanske är orolig för arbetslöshet, hälsan igen. De olika sakerna spelar roll och spelar in i den här oron för brott också. Jag vet inte om jag gjorde mig tydlig där...?

WILLY: Jo, absolut.

ANITA: Men det finns flera olika saker man är orolig för.

WILLY: Manuel, du hör ju debatten ute i samhället om brottslighet och så vidare. Tycker du att den diskussionen är nära den verklighet du ser på Södermalm, eller är den på en helt annan nivå?

MANUEL: Jag tycker att den stämmer överens med verkligheten som finns i vissa områden i Sverige. Om man ser till Södermalm så har vi kanske inte samma problematik som avspeglas i samhällsdebatten. För där är mycket fokus kopplat till utsatta områden och skjutningar, och den

problematiken har vi inte här. Sverige är ju avlångt och det är svårt att fånga upp hela den bilden som finns där. Det jag tänker om vad som skrivs i media kopplat till samhällsdebatten och vad som sker i verkligheten, det är svårt för verkligheten är på pass mer komplex än det som kommer fram i mediabilden. Så det är en svår fråga att svara på, men till viss del så stämmer den, beroende på var du bor och vilken kontext du lever i.

WILLY: Är den här debatten viktig för till exempel polisen, eller är den ibland lite besvärande?

MANUEL: Nej, jag tycker det är jätteviktigt att det förs upp och diskuteras. Att man vågar prata om de här utmaningarna som finns i vissa områden, kopplat till brottslighet och otrygghet. Sånt behöver finnas och det är inget som polisen tycker är jobbigt.

WILLY: Maria på Brottsförebyggande rådet, nu blir det spekulation, men alltså, utifrån den senaste Nationella trygghetsundersökningen, hittar du faktorer som gör att du tror att oron är på väg att öka eller minska? Är det en trend som lär fortsätta? Du har botaniserat så mycket bland siffrorna så du kanske har någon magkänsla som är bättre än min magkänsla?

MARIA: Just vad gäller unga män, så ser vi en ökande trend vad gäller oro för brott och utsatthet för brott. I och med att det är en trend som vi sett i tre års tid ungefär, så ser vi inga indikationer på att det är på väg att minska. Men jag vill passa på att nämna i det sammanhanget också, att det är jätteviktigt att få mer kunskap om de här så kallade ungdomsrånen. Därför har Brå inlett en kartläggning som ska belysa omfattningen och utvecklingen av rånen, vilken typ av personrån det handlar om, var de begås. Och de här resultaten ska kunna ligga till grund för olika överväganden och åtgärder. Just för att det här är något man sett en trend i.

WILLY: Och med ökad kunskap blir det förstås lättare för makthavarna att förhoppningsvis fatta bra beslut. Hörni, vi ska snart runda av här, men

jag tänkte, om vi sitter här, vi säger om fem år och pratar om den nationella tryggheten i Sverige; det blir ju bara gissningar och alla har glömt det här om fem år, så ni kan ju spekulera och hamna fel, törs jag säga. Sofie, vad tror du? Kommer det att vara mörkare eller ljusare?

SOFIE: Det är otroligt svårt att svara på, särskilt utifrån Nationella trygghetsundersökningen som inte gör några prognoser. Men min förhoppning är såklart att otryggheten och oron för brott ska minska över tid. I den senaste undersökningen såg vi till exempel att de som känner sig otrygga när de går ut sent på kvällen i sitt bostadsområde, har ökat i den senaste mätningen. Vi hoppas såklart att det här bara är ett trendbrott och att det istället kommer att gå ner framöver.

WILLY: Anita, vad tror du?

ANITA: När det gäller brott så tänker jag att det kommer inte att ha hänt så väldigt mycket. Däremot så finns det en risk att oron kommer att öka, och jag tänker till exempel på pandemin. Den här generella oron som vi har i samhället, att den också påverkar otryggheten och oron för brott. Men också tror jag att frågor om brott kommer att vara ganska högt upp på den politiska dagordningen. Det kommer att vara brottslighet vi diskuterar, och ihop då med ökade klyftor som vi har i samhället, ökade ekonomiska klyftor. Det vet vi också, skapar en oro.

WILLY: Bara för att tydliggöra; du tror att pandemin ger en otrygghetskänsla som också kan spilla över så att vi också kan känna oss otrygga på andra områden, till exempel det rättsliga. Var det rätt uppfattat?

ANITA: Precis.

WILLY: Manuel, vad tror du?

MANUEL: Jag är ju optimist, så jag tror att det kommer nog att bli bättre. Efter den här pandemin kanske man upplever att det är nattsvart, men det sker någon typ av förändring att folk får röra sig ute, det normala livet kommer tillbaka. Så jag kan tänka mig att om några år har oron för brott minskat.

- WILLY: Till sist då, Maria, vad tror du?
- MARIA: Jag vill också tänka optimistiskt i det här och se att otryggheten och oron för brott har minskat. Genom att vi har de här underlagen såsom NTU, så ser vi vart olika insatser behöver riktas och hur vi kan arbeta för att minska otryggheten och oron för brott.
- WILLY: Det får bli de sista orden i denna podd. Och än en gång har vi, tycker jag, bevisat att man behöver inte träffas för att ha informativa och intressanta samtal som når fram till många kloka tankar. Och tack för alla kloka tankar säger jag då till Maria Molin och Sofie Lifvin från Brottsförebyggande rådet, Anita Heber, Stockholms universitet och Manuel Firpo, polisen, Södermalm. Och till sist stort tack till alla er som har lyssnat. Tack och hej!
- SPEAKER: Du har hört "Snacka om brott" från Brå. Idag om Nationella trygghetsundersökningen. Dela gärna podden i sociala medier.